

Дала көріпкелі — Мәшһүр Жұсіп

Екібастұз қаласының басты қошесіне Мәшһүр Жұсіп есімі берілді. Мәшһүр Жұсіп Көпеев есімі қаланың басты қошесіне берілген кезде, талай әнгімелер айтылды. Менің мектептегі сыйыптас досым Ленин қошесі деп атауга үйренип калдық, бұл кісінің атын естіген жоқын, бұл кім соңда деген сұрап койды. Сыйыптас досымға Мәшһүр Жұсіп Көпеев кім екенін айтып бердім. Сыйыптас досым өзге үлт өкілі. Менің әнгіменін кейін ол: «Баяндан неге бұл адамға осы қошесін бермеген? Мен Мәшһүр Жұсіп туралы елі де көп білгім келеді, — деді. Сондыктан мен сыйыптас досым сияқты озімін күрбашырыма Мәшһүр Жұсіп туралы жинақтаган деректерімді ұсынамын.

Мәшһүр Жұсіп Көпеев — акын, фольклоршы, тарихшы, философ. Кореген болып, ол қасиетті адам деген есімге ие болған. Халық Мәшекенің қасиетті адам деп аса құрметтеген. Ол жарапланған және ауырган адамдарды емдеғен, шоптердің емдік қасиеттерін жаксы білген және бірнеше тілде мемгерген.

Карасу мен Жанажол ауылдардың арасында Ескелді мекені бар. Сол жерде Мәшһүр Жұсіптің кесенесі орналаскан. Осында ұлы Мәшһүр Жұсіп өмірінің соңғы үш жылын откізген. Мәшһүр Жұсіптің күмбезін үш рет бұзған. Және үш рет кайта қалпына келтірген.

Бұл кесенеде мен Мәшһүр Жұсіптің 150 жылдық мәртейтіна барғанымын. Сол жерге келіп жеткенде, менің назарымға соудегі көрініс анылды. Мәшһүр Жұсіптің кесенесінде болып, менің ішкі дүнием тазарғанын сездім. Жетіп үш сатыдан тұратын баспаңдақ табыну іргетасына апаралы, бұл Мәшһүр Жұсіптің жасын білдіреді. Тіпті демалуға орындықтар да орнатылған. Баспаңдақтың екі жағында Мәшекенің өлеңдері мәрмәр тасқа жазылған. Күмбездің есігі көркем оймамен бейнеленген. Бұл зертгер Қырым Алтынбековтың онер туындысы. Кесене соудегінде ислам және түркі стильдер біріктіріліп, екі үлкен түрхана және зиратхана залини болынеді. Гурхана залы дуга окута және зират етіп келушілердің тынығуына

арналған. Зиратхана залына апаратын есіктерінде Құран сүрөлөрі жазылған. Мұнда Мәшһүр Жұсіптің зираты бар. Зират басындағы құлшыласта Мәшекенің атабабаларының аттары капталып жазылған. Сандықтас үш боліктен тұрады: астындағы о дүниенің білдіреді, ортасындағы тірі жандар дүниесі, устіндегісі аруактар дүниесі. Кесененің касында қажыларға, келүнілдерге ариналған тегін конак үй, ас зэрлейтін ас үй, сол жерде электр жарығы созылған және бұлак казылды, тіпті көлік тұрагы орналаскан.

Мәшһүр Жұсіп осы дүниеден кетер күнін, жылын білген. Сондыктан ол өзінің жататын жерін таңдал, жоспарын сыйып, неңін калай жайғастыру көректігін көрсетіп айтып кеткен. Мәшһүр Жұсіп сол жылы халықтың жағдайының нашар болатындығын біліп, көзінің тірісінде өзіне өзі ас берген. Қазак халқы ұлы атана үмытқан емес, үмытпайды да. Әлі күнге дейін жыл сайын ауырудан айынға, рухани азық алуга, тағым етуте халық көп баралы.

1952 жылы кенес үкіметінің шешімімен қасиетті атаниң мазары бір күн ішінде бұзылды. Білік басындағылар Мәшінүр Жұсіп есімін халық жадысынан мұлдем үмыттылуын тарап етті. Бұл маңайданы ауыл адамдары таңғажайып оқиғанын күзегері болды. Зиратты ашкан кезде марқұмның денесі жынырда астам уақыт отсе де, денесіне ешилэрс тимеген, тіпті тырнақтары сол калпында сакталған. Мәшһүр Жұсіптің болжайы рас бол шыкты, оның денесі елі үзак жылдар бойы сакталады деген болжамыт калай сембеске болады.

Мәшһүр Жұсіптің мұражайды Жанажол ауылында орналаскан. Кесенесінен Жанажол ауылына дейін 17 км. Сол мұражайды оның тұтап немесе Қажымұқан баскарады. Мұражайда атасының жеке заттары сакталады: Құран, ташпих, көзілдірігі, масүйек, тұмар, калтақ сағаты, коржын, кілем, сол кілемде Мәшінүр Жұсіптің денесін орап шығартан, жалыз фотосы және үй жиназы.

Ескелді мекені ерекше орын. 1993 жылы Германиядан келген ғалымдар космоспен байланыс үшін ашық жерлерді зерттеу барысында Ескелді жерін аныктаган. Бұл жағдай Мәшһүр Жұсіп өзін жердеуге таңдаған орынның қасиетті екенін көз жеткізуге болады. Мәшһүр Жұсіп бұл жердің космоспен байланыс үшін ашықтығын бұрыннан билген.

Мәшһүр Жұсіп кесенесіне барғанымда мен оте куаныштымын. Әрбір казак өз халқының тарихын, корнекіті тұлғаларды міндетті түрде білу керек. Мәшһүр Жұсіп мәңгі біздің жүргегімізде қасиетті адам бол кала береді.

Б. Ирсаннова, №13 мектеп оқушысы